

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันไม่ว่าประเทศใดๆ ในโลกต่างก็เผชิญกับปัญหาวิกฤตการณ์ประชากร เช่น จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น จนกระทั่งเกิดการแย่งกันใช้ทรัพยากร มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ผิดวิธี ทั้งโดยจงใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้จนเกินความสมดุลที่ธรรมชาติจะรองรับได้ ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดภัยพิบัติจากธรรมชาติ เช่น การเกิดน้ำท่วมฉับพลัน การทรุดตัวของแผ่นดิน และการพังทลายของชายฝั่ง เป็นต้น ในการตัดสินใจเพื่อการแก้ปัญหาวิกฤตดังกล่าว จำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อมูลที่เป็นองค์ประกอบของปัญหาเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ ทำให้มีความต้องการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำออกมาใช้ได้อย่างรวดเร็วและมีรายละเอียดสูง อีกทั้งยังสามารถดัดแปลงแก้ไขข้อมูลให้มีทันสมัยและถูกต้องได้อย่างรวดเร็ว (พรทิพย์ อุดมสิน, 2550 : 230) ทางหนึ่งที่จะมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็โดยการขยายโอกาสให้เกิดการแสวงหาข้อมูลความรู้เพื่อการพัฒนาวิถีชีวิต เศรษฐกิจและสังคม ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว นำไปสู่เศรษฐกิจและสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge-based Economy/Society) เป็นเหตุให้รัฐบาลมีกรอบนโยบายและแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย มีวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาประเทศไทยให้เป็น “สังคมอุดมปัญญา (Smart Thailand) ด้วย ICT” โดยมอบหมายให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสร้างศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน กระจายทั่วประเทศไทย กว่า 1,879 ศูนย์ฯ เพื่อบริการด้านความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล ให้ได้รับประโยชน์จากการสื่อสารอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม (สำนักปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2554: 1)

จังหวัดบุรีรัมย์มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจำนวน 46 ศูนย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ มีจำนวน 7 ศูนย์ฯ ทั้งหมดอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานสถิติจังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านหนองตลุมปุ๊ก จัดตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านหนองตลุมปุ๊ก ตำบลตลุมปุ๊ก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จัดตั้งในปี 2554 และเพื่อให้มีการสื่อสารบูรณาการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศรองรับข้อมูลจากส่วนราชการ เชื่อมโยงสู่ ICT ตำบล และชุมชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ของข้อมูลในการให้บริการได้ จากการใช้ประโยชน์ข้อมูลดังกล่าว พบว่าศูนย์ฯ ยังมี

ปัญหาในด้านการดำเนินงานที่หยุดชะงัก (สำนักงานสถิติจังหวัดบุรีรัมย์, 2555) ผู้นำเกษตรกรเป็นตัวแทนชุมชนซึ่งมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ที่กระจายอยู่ทุกหมู่บ้าน มีความใกล้ชิดปัญหาเกษตรกรมากองค์การหนึ่ง การสะท้อนของเกษตรกรจึงอาจถ่ายทอดผ่านผู้นำเกษตรกรเหล่านี้ ในทางกลับกันการส่งเสริมความรู้ความสามารถให้แก่ผู้นำเกษตรกรจะสามารถแพร่กระจายความรู้สู่ครัวเรือนเกษตรกรได้เช่นเดียวกัน การศึกษาวิจัยความคิดเห็นต่อศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของผู้นำเกษตรกรครั้งนี้ ก็เพื่อพัฒนาการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตำบลลุมพิก ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครัวเรือนเกษตรกร และประชาชนในตำบลลุมพิก อันจะช่วยแก้ไขปัญหาที่เกษตรกรประสบอยู่ ให้สามารถดำเนินการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยในการต่อยอด เพิ่มพูนความรู้ และเป็นแหล่งซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรที่สำคัญในชุมชน ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลการศึกษาทางวัฒนธรรม ประเพณี มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่า ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนให้มีความพร้อมรับต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรู้เท่าทัน (สำนักปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2554: 1) จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาความคิดเห็นต่อศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของผู้นำเกษตรกรตำบลลุมพิก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเกษตรผ่านศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

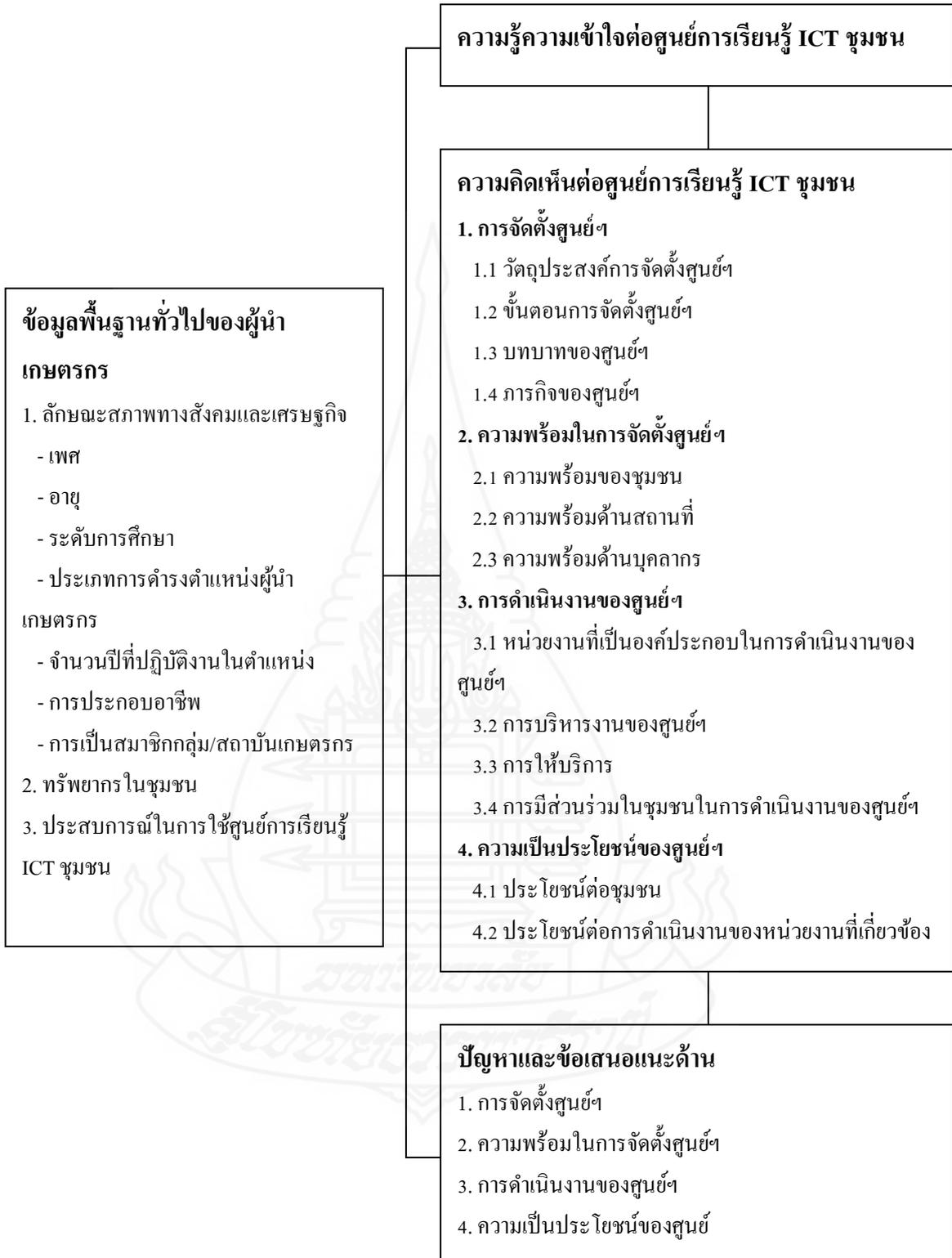
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของผู้นำเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้นำเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
- 2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้นำเกษตรกรต่อศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้นำเกษตรกร เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT

ชุมชน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดทางทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาความคิดเห็นต่อศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของผู้นำเกษตรกรตำบลลุมพิก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 **ขอบเขตเชิงพื้นที่** การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากับผู้นำเกษตรกรในตำบลลุมพุก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

4.2 **ขอบเขตเชิงเนื้อหา** เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้นำเกษตรกร ในประเด็นเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ฯ ความพร้อมในการจัดตั้งศูนย์ฯ การดำเนินงานของศูนย์ฯ และความเป็นประโยชน์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

4.3 **ขอบเขตเชิงเวลา** เป็นการศึกษาข้อมูลผู้นำเกษตรกรที่มีชื่ออยู่ในระบบฐานข้อมูล ปี 2555

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อให้มีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันดังนี้

5.1 **ความคิดเห็น** หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือพิจารณาตัดสินเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยในทางด้านใด และมากน้อยเพียงใด

5.2 **ศูนย์การเรียนรู้ ICTชุมชน** หมายถึง สถานที่ที่มีเครื่องมือ ICT พื้นฐานสำหรับบริการคนทุกกลุ่มในชุมชนที่ต้องการใช้เครื่องมือ ICT เพื่อการพัฒนาตนเอง ตลอดจนพัฒนาชุมชนร่วมกัน

5.3 **ความคิดเห็นต่อศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน** หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือพิจารณาตัดสินเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยต่อศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในประเด็นการจัดตั้งต่อศูนย์ฯ ความพร้อมของชุมชน การดำเนินงานของศูนย์ฯ และความเป็นประโยชน์ของศูนย์ฯ

5.4 **ผู้นำเกษตรกร** หมายถึง บุคคลที่สามารถทำให้เกษตรกรยอมรับและคล้อยตามทั้งความคิดและการปฏิบัติในการประกอบอาชีพ ในที่นี้ได้แก่ ผู้นำเกษตรกรที่เป็นผู้นำทางการเกษตร และผู้นำเกษตรกรที่เป็นผู้นำทางสังคม

1) **ผู้นำเกษตรกรที่เป็นผู้นำทางการเกษตร** หมายถึง ผู้นำเกษตรกรที่มีตำแหน่งทางส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตรด้านต่างๆ 12 สาขา ประธานกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร และผู้นำเกษตรกรที่เป็นผู้นำทางการเกษตร อื่นๆ

2) ผู้นำเกษตรกรที่เป็นผู้นำทางสังคม หมายถึง ผู้นำเกษตรกรที่มีตำแหน่งปกครองตำบล ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ตำบล หรือผู้นำเกษตรกรที่มีตำแหน่งท้องถิ่นตำบล ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

5.7 ปัญหา หมายถึง สิ่งที่ผู้นำเกษตรกรระบุว่าเป็นปัญหาหรือมีผลต่อศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

6.1 ได้รับข้อมูลทางด้านวิชาการในการส่งเสริมการเกษตรของผู้นำเกษตรกร โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นเครื่องมือ

6.2 นำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง

6.3 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงการให้บริการและการให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล

6.4 ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยอื่นๆ ต่อไป

